

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

**Γιάννης Ρίτσος, Η Σονάτα του Σεληνόφωτος
(απόσπασμα)**

[Άνοιξιάτικο βράδι. Μεγάλο δωμάτιο παλιοῦ σπιτιοῦ. Μιά ἠλικιωμένη γυναίκα, ντυμένη στά μαῦρα, μιλάει σ' ἕναν νέο. Δέν ἔχουν ἀνάψει φῶς. Ἀπ' τὰ δύο παράθυρα μπαίνει ἕνα ἀμείλικτο φεγγαρόφωτο. Ξέχασα νά πῶ ὅτι ἡ Γυναίκα μέ τὰ Μαῦρα ἔχει ἐκδώσει δύο-τρεῖς ἐνδιαφέρουσες ποιητικές συλλογές θρησκευτικῆς πνοῆς. Λοιπόν, ἡ Γυναίκα μέ τὰ Μαῦρα μιλάει στόν Νέο]:

Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου. Τί φεγγάρι ἀπόψε!
Εἶναι καλό τό φεγγάρι, — δέ θά φαίνεται
πού ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά μου. Τό φεγγάρι
θά κάνει πάλι χρυσά τὰ μαλλιά μου. Δέ θά καταλάβεις.

5 Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου.

Ὅταν ἔχει φεγγάρι μεγαλώνουν οἱ σκιές μέσ στό σπίτι,
ἀόρατα χέρια τραβοῦν τίς κουρτίνες,
ἕνα δάχτυλο ἀχνό γράφει στή σκόνη τοῦ πιάνου
λησμονημένα λόγια — δέ θέλω νά τ' ἀκούσω. Σώπα.

10 Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου
λίγο πιά κάτου, ὡς τή μάντρα τοῦ τουβλάδικου,
ὡς ἐκεῖ πού στρίβει ὁ δρόμος καί φαίνεται
ἡ πολιτεία τσιμεντένια κι ἀέρινη, ἀσβεστωμένη μέ φεγγαρόφωτο,
τόσο ἀδιάφορη κι ἄϋλη

15 τόσο θετική σάν μεταφυσική
πού μπορεῖς ἐπιτέλους νά πιστέψεις πώς ὑπάρχεις καί δέν ὑπάρχεις
πώς ποτέ δέν ὑπῆρξες, δέν ὑπῆρξε ὁ χρόνος κ' ἡ φθορά του.
Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου.

20 Θά καθήσουμε λίγο στό πεζούλι, πάνω στό ύψωμα,
 κι ὅπως θά μᾶς φυσάει ὁ ἀνοιξιάτικος ἀέρας
 μπορεῖ νά φανταστοῦμε κιόλας πώς θά πετάξουμε,
 γιατί, πολλές φορές, καί τώρα ἀκόμη, ἀκούω τό θόρυβο
 τοῦ φουστανιοῦ μου
 σάν τό θόρυβο δυό δυνατῶν φτερῶν πού ἀνοιγοκλείνουν,
 κι ὅταν κλείνεσαι μέσα σ' αὐτόν τόν ἦχο τοῦ πετάγματος
 25 νιώθεις κρουστό τό λαιμό σου, τά πλευρά σου, τή σάρκα σου,
 κ' ἔτσι σφιγμένος μέσ στους μυῶνες τοῦ γαλάζιου ἀγέρα,
 μέσα στά ρωμαλέα νεῦρα τοῦ ὕψους,
 δέν ἔχει σημασία ἄν φεύγεις ἢ ἄν γυρίζεις
 κι οὔτε ἔχει σημασία πού ἀσπρίσαν τά μαλλιά μου,
 30 (δέν εἶναι τοῦτο ἡ λύπη μου — ἡ λύπη μου
 εἶναι πού δέν ἀσπρίζει κ' ἡ καρδιά μου).
 Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου.

Τό ξέρω πώς καθένας μονάχος πορεύεται στόν ἔρωτα,
 μονάχος στή δόξα καί στό θάνατο.
 35 Τό ξέρω. Τό δοκίμασα. Δέν ὠφελεῖ.
 Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου.

Τοῦτο τό σπίτι στοίχειωσε, μέ διώχνει —
 θέλω νά πῶ ἔχει παλιώσει πολύ, τά καρφιά ξεκολλᾶνε,
 τά κάδρα ρίχνονται σά νά βουτᾶνε στό κενό,
 40 οἱ σουβάδες πέφτουν ἀθόρυβα
 ὅπως πέφτει τό καπέλο τοῦ πεθαμένου ἀπ' τήν κρεμάστρα στο σκο-
 τεινό διάδρομο
 ὅπως πέφτει τό μάλλινο τριμμένο γάντι τῆς σιωπῆς ἀπ' τά γόνατά της
 ἢ ὅπως πέφτει μιὰ λουρίδα φεγγάρι στήν παλιά,
 ξεκοιλιασμένη πολυθρόνα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Στη Σονάτα του Σεληνόφωτος συναντάμε ορισμένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της ποίησης του Γ. Ρίτσου, όπως η θεατρικότητα, ο λυρισμός και η χρήση αντιθέσεων. Να δώσετε μέσα από το συγκεκριμένο απόσπασμα δύο παραδείγματα για το καθένα.

Μονάδες 15

B1. Να βρείτε τέσσερις εικόνες με τις οποίες αποδίδεται η φθορά του σπιτιού στο απόσπασμα που σας δόθηκε (μονάδες 8) και να τις σχολιάσετε (μονάδες 12).

Μονάδες 20

B2. Να βρείτε τέσσερα σύμβολα στο απόσπασμα που σας δόθηκε (μονάδες 8) και να τα αναλύσετε (μονάδες 12).

Μονάδες 20

Γ. «...κ' ἔτσι σφιγμένος μές στους μυῶνες τοῦ γαλάζιου ἀγέρα, μέσα στά ρωμαλέα νεῦρα τοῦ ὕψους, δέν ἔχει σημασία ἄν φεύγεις ἢ ἄν γυρίζεις κι οὔτε ἔχει σημασία πού ἀσπρίσαν τά μαλλιά μου, (δεν εἶναι τοῦτο ἡ λύπη μου — ἡ λύπη μου εἶναι πού δέν ἀσπρίζει κ' ἡ καρδιά μου). Ἄφησέ με ν᾿ρθῶ μαζί σου».

Να σχολιάσετε τους παραπάνω στίχους σε δύο παραγράφους (130–150 λέξεις).

Μονάδες 25

Δ. Να εντοπίσετε ομοιότητες ως προς το περιεχόμενο μεταξύ του αποσπάσματος που σας δόθηκε από τη *Σονάτα του Σεληνόφωτος* και του παρακάτω ποιήματος του Γ. Θέμελη.

Μονάδες 20

Γ. Θέμελης [Ἄτιτλο]

Εἶπα ν' ἀφήσω αὐτό τό πεθαμένο σπίτι
 Νά πάω νά κατοικήσω ἐπάνω στή θάλασσα
 Σκιές τό κατοικοῦν ξεχασμένες φωνές
 Ἐξαρθρωμένες κοῦκλες ἀνεβοκατεβαίνουν τίς σκάλες

Τό παράθυρο γέρνει γυμνό μέσα στή νύχτα
 Ὅλα τά τζάμια ἔχουν πέσει
 Κομμάτια ἀπό γυαλί πάνω στή σκόνη

Καί μένω κι ἀγωνίζομαι νά βρῶ τή σκιά μου
 Ἴχνος ἀπό παλιό λησμονημένον ἥλιο

(«Γυμνό Παράθυρο», 1945)

Ἡ ἑλληνική ποίηση, Νεωτερικοί ποιητές του Μεσοπολέμου, επιμέλεια Αλ. Αργυρίου, εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 1979, σελ. 287.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Δεν θα αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.**
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ